

دو فصلنامه طب جنوب  
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر  
سال ششم، شماره ۱، صفحه ۲۴-۲۰ (شهریور ۱۳۸۲)

## شناسایی گونه های عقرب در جزایر خلیج فارس (ابوموسی، تنب بزرگ، کوچک و هنگام)

جمیل زرگان<sup>۱\*</sup>، دکتر سیاوش تیرگری<sup>۲</sup>، کیقباد طاهر نژاد<sup>۳</sup>، هاشم لطفی<sup>۱</sup>، علیرضا فرهمند زاد<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> کارشناسی ارشد حشره شناسی پزشکی گروه علوم زیستی، دانشکده علوم، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران  
<sup>۲</sup> دانشیار حشره شناسی پزشکی، گروه حشره شناسی پزشکی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران  
<sup>۳</sup> کارشناسی ارشد انگل شناسی پزشکی گروه علوم زیستی، دانشکده علوم، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران

چکیده:

در مناطق گرمسیر ایران عقرب گزیدگی در زمره یکی از مهمترین مشکلات پزشکی محسوب می گردد. بدون اطلاع و یا توجه به فون و فعالیت فصلی عقربها در یک منطقه، اتخاذ یکسان روش های پیشگیری و یا مبارزه با گونه های مختلف عقرب، در بسیاری از موارد با موفقیت همه جانبه همراه نخواهد بود. با توجه به نوع زیستگاه عقرب های حفار و غیر حفار، پناهگاههای احتمالی آنها در جزایر ابوموسی، تنب بزرگ، کوچک و هنگام با استفاده از دو روش، جستجو در روز و جمع آوری عقرب در شب (به کمک چراغ ماورای بنفش) مورد بررسی قرار گرفت. نمونه های جمع آوری شده پس از انتقال به آزمایشگاه تعیین هویت شده و نسبت جنسی آنها تعیین گردید. در عملیات جمع آوری عقرب از جزیره ابوموسی و تنب بزرگ به ترتیب تعداد ۳۱۱ و ۱۳۴ عقرب صید شد. این عقربها همگی متعلق به گونه بوتوتوس جایاکاری بودند. در جستجوهای صورت گرفته از نواحی مختلف تنب کوچک، تیم نمونه برداری موفق به جمع آوری عقرب نشد. از تعداد ۱۵۵ عقرب جمع آوری شده از جزیره هنگام، تعداد ۱۳۴ عقرب از گونه بوتوتوس جایاکاری و بقیه متعلق به گونه مزوبوتوس اپتوس بودند. عقربهای فوق از جزایر مذکور برای اولین بار گزارش می شود. عدم وجود تنوع در فون عقربهای این جزایر احتمالاً می تواند ناشی از عوامل مختلف مانند انتقال بسیار محدود مصالح ساختمانی و یا نهال های گیاهی و غیره از مناطق عقرب خیز کشور به این مناطق و یا عدم سازگاری سایر گونه های عقرب با شرایط بیو اکولوژی جزایر مذکور باشد.

واژه گان کلیدی: عقرب، خلیج فارس، بوتوتوس جایاکاری، مزوبوتوس اپتوس